

Финансира
Европска унија

ТВНИНГ ПРОЈЕКАТ

ПОДРШКА ЕУ ПАРЛАМЕНТИМА У БиХ У ПОСЛОВИМА ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

ИНФОРМАТИВНИ ЧЛАНАК ТВНИНГ ПРОЈЕКТА ЕУ / НОВОСТИ О ПРОЦЕСУ ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

НОВОСТИ О ПОЛИТИЦИ ПРОШИРЕЊА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ОДНОСУ НА ЗАПАДНИ БАЛКАН

► ЦИЉЕВИ ПОЛИТИКЕ ПРОШИРЕЊА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ОДНОСУ НА ЗАПАДНИ БАЛКАН

Вјеродостојна политика проширења је геостратешко улагање у мир, безбједност и економски раст у цијелој Европи, посебно у временима све већих глобалних изазова и подјела. Чврста и утемељена перспектива пуноправног чланства у Европској унији за Западни Балкан, укључујући Босну и Херцеговину, управо је у политичком, безбједносном и економском интересу Европске уније.

Сваке године Комисија усваја “Пакет проширења” – скуп докумената којима се образлаже политика проширења Европске уније. То укључује Саопштење о проширењу којим се утврђује пут напријед и даје преглед стања у земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима, а садржи и извјештаје у којима Комисија представља детаљну годишњу проћену стања у свакој од (потенцијалних) земаља кандидата и напредак остварен у посљедњих годину дана. Ове проћене попраћене су препорукама и смјерницама о реформским приоритетима.

Комисија је 6. октобра 2020. године усвојила **Пакет проширења за 2020. годину**, односно годишње извјештаје у којима се оћењује provedба основних реформи на Западном Балкану и у Турској те се земљама (потенцијалним) кандидатима дају јасне и прецизне препоруке и смјернице за наредне кораке, у складу сунапријеђеном методологијом проширења. У Саопштењу су резимиране најважније прекретнице приступног процеса, активности појединих земаља Западног Балкана у процесу приступања и највећи изазови који тек предстоје.

Пројекат спроводи конзорцијум који чине
Народна скупштина Мађарске, Парламент Аустрије и Хрватски сабор.

REPUBLIK ÖSTERREICH
Parlament

ORSZÁGGYŰLÉS

HRVATSKI SABOR

► ПРОЦЈЕНА НАПРЕТКА БИХ У ПРОЦЕСУ ПРИСТУПАЊА И НАЈВЕЋИ ПРЕДСТОЈЕЋИ ИЗАЗОВИ

Босна и Херцеговина треба да испуни 14 кључних приоритета из Мишљења Комисије о захтјеву земље за чланство у ЕУ из маја 2019. године, у складу са релевантним закључцима Савјета из децембра 2019. године. Мишљење за 2019. годину представља свеобухватан путоказ за дубоке реформе у областима демократије/функционалности, владавине закона, основних права и реформе јавне управе. Босна и Херцеговина **мора из темеља да побољша свој законодавни и институционални оквир**, укључујући и на уставном нивоу, по потреби, како би испунила услове за чланство у ЕУ. Испуњење 14 кључних приоритета омогућиће земљи отварање преговора о приступању Европској унији.

Према политици проширења ЕУ, Босна и Херцеговина је опћенито **у раној фази, односно посједује одређени ниво припремљености** и способности да преузме обавезе из чланства у ЕУ и **мора да значајно убрза процес усклађивања с правном стечевином ЕУ те провођења и примјене сродног законодавства**. Током овог извјештајног периода постигнут је ограничен или никакав напредак по питању различитих поглавља правне стечевине ЕУ. Посебну пажњу треба да обрати на подручја слободног кретања роба, права оснивања пословних субјеката и слободе пружања услуга, информационог друштва и медија, пољопривреде и руралног развоја, рибарства, транспортне политике, енергетике, економске и монетарне политике, статистике, социјалне политике и запошљавања, подузетничке и индустријске политике, регионалне политике и координације структурних инструмената, образовања и културе, заштите потрошача и здравља те финансијске контроле.

Сprovedба Стратегије Западног Балкана и Плана приоритета из Софије који је усвојен на самиту ЕУ о Западном Балкану у Софији у мају 2018. године настављена је у током периода 2019 -2020. године. Оба ова документа предвиђају спровођење активности у шест водећих приоритетних подручја, односно владавини закона, миграција и безбиједности, друштвено-економском развоју, повезаности, дигиталној агенди и добросусједским односима.

► НОВИ ИНСТРУМЕНТ ЕУ ЗА ПРУЖАЊЕ ПОДРШКЕ ЕКОНОМСКОМ, РЕГИОНАЛНОМ, ЗЕЛЕНОМ И ДИГИТАЛНОМ РАЗВОЈУ НА ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ

У октобру 2020. године, Комисија је усвојила и свеобухватни **Економски и инвестициони план за Западни Балкан**, чији је циљ потицање дугорочног опоравка регије, зелена и дигитална транзиција, подстрекивање регионалне економске сарадње, јачање економског раста и подршка реформама неопходним за напредак на путу ка ЕУ. Циљ Плана је ослобађање неискориштеног економског потенцијала регије као и значајног подручја за повећање интратергионалне економске сарадње и трговине.

Економски и инвестицијски план представља значајан инвестицијски пакет за регију. Изграђен је на основама приједлога **инструмента претприступне помоћи (IPA) III** који се и сам заснива на учинку и реформски је оријентисан, те снажнијих инструмената за потицање улагања из јавног и приватног сектора. Усвајањем Вишегодишњег финансијског оквира за период од 2021. до 2027. године и повезаних правних основа, у периоду од 2021. до 2027. године могло би се мобилисати до **девет милијарди еура** за подршку економској конвергенцији с ЕУ, прије свега кроз инвестиције и и пружање подршке конкурентности и инклузивном расту, одрживој повезаности те здруженој зеленој и дигиталној транзицији.

Већина ових средстава за подршку била би усмјерена ка **кључним продуктивним инвестицијама и одрживој инфраструктури на Западном Балкану**. Инвестициони капацитет регије треба да се додатно јача мобилисањем новог Гарантног фонда за Западни Балкан како би се потенцијално подигао ниво инвестиција до **20 милијарди еура**.

► ПРИОРИТЕТИ ЕКОНОМСКОГ И ИНВЕСТИЦИОНОГ ПЛАНА

ОДРЖИВИ ТРАНСПОРТ

Боље повезивање економија земаља Западног Балкана – унутар регије и с ЕУ – је приоритет. То захтијева чврсту одређеност земаља Западног Балкана за provedбу основних реформи, јачање регионалне економске интеграције и развој **заједничког регионалног тржишта на основу правне тековине ЕУ** како би регија постала привлачније подручје за инвестиције.

ЧИСТА ЕНЕРГИЈА И ОЗЕЛЕЊИВАЊЕ ЗАПАДНОГ БАЛКАНА

Нарочиту пажњу треба посветити одређености ЕУ за **постизање климатске неутралности до 2050. године**. У свјетлу те амбиције и њихове будућности у ЕУ, земље Западног Балкана ће, уз подршку ЕУ, морати да појачају напоре у овом подручју.

ДИГИТАЛНА БУДУЋНОСТ

Истовремено, Западни Балкан треба да користи **дигиталну стратегију ЕУ** као водећи принцип за дигиталну трансформацију економија и друштава у чијем центру је људски род.

ИНОВАЦИЈЕ И ЉУДСКИ КАПИТАЛ

Одржива конкурентност лежи у способности регије да изгради људске и **предузетничке капацитете за иновирање** и развој економске нише. Стога, инвестиције у будућност такођер значе инвестиције у истраживања, иновације, здравље, образовање, културу, омладину и спорт.

Важан фактор који доприноси постојећим структурним слабостима је лоше управљање и, нарочито, ограничен напредак у рјешавању **недостатака у оквиру владавине права** и сузбијању корупције. Поштивање владавине права је неопходно и за заштиту средстава ЕУ како би се обезбиједило да се користе за пружање подршке Западном Балкану.

ЈАЧАЊЕ ПРИВАТНОГ СЕКТОРА, РЕГИОНАЛНА ЕКОНОМСКА ИНТЕГРАЦИЈА И ИНТЕГРАЦИЈА С ЕУ

Јачање инвестиција и економски раст биће могућ само ако се земље Западног Балкана чврсто одређеле за **спроведбу основних реформи** у складу с европским вриједностима. Било да се ради о структурним друштвено-економским реформама, нарочито оних наведених у програмима економских реформи и заједничким политичким смјерницама, јачању владавине права, поштивању људских права или унапређењу јавне управе, ове реформе су од кључне важности за окружење које је погодно за подuzетништво, отварање радних мјеста и одрживе инвестиције. Лидери земаља Западног Балкана морају увјерљивије да примјењују одређеност за provedбу основних реформи уз јасну политичку одређеност, у складу с ревидираном методологијом проширења.

► ПРОЈЕКТИ КОЈИ СЕ ПОДРЖАВАЈУ СРЕДСТВИМА ЕУ

Први сет пројеката у оквиру десет водећих иницијатива за инвестирање заснива се на резултатима прелиминарних консултација с владама из регије и њиховим приоритетима у подручју политичке и економске реформе. Први корак код provedбе Економског и инвестиционог плана могао би бити пакет инфраструктурних пројеката одобрених за финансирање у периоду од 2021. до 2022. године уз очекивање да ће се њиме отворити врата за значајне инвестиције. Тиме би се омогућило да приједлози пројеката, нарочито у областима дигиталних технологија, промета, енергетске транзиције и животне средине, након одговарајуће проћене буду извршени или да дође до значајног напретка до 2024. године.

Додатна средства из IPA фонда могла би накнадно пружити подршку инфраструктурним пројектима и продуктивним инвестицијама са снажним фокусом на зелену и дигиталну транзицију регије, јачање циркуларне економије и биоразноликости, као и заједничку provedбу предстојеће Зелене агенде за Западни Балкан. Инвестицијама би се могла пружити подршка и у руралним подручјима и у оквиру пољопривреде, у секторима културе и креативности, здравства и развоја људског капитала, укључујући образовање, као и за јачање прекограничне сарадње, укључујући иновације.

Поред значајних бесповратних средстава ЕУ, **Унија може пружити и гаранције** како би помогла при смањењу трошка финансирања и за јавне и за приватне инвестиције те како би смањила ризике за инвеститоре – очекује се да ће се у оквиру подршке кроз предложени Гарантни фонд за Западни Балкан у наредних десет година мобилисати готово **20 милијарди еура** за инвестиције.

► РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

Приједлог Уредбе Европског парламента и Савјета о успостави Инструмента претприступне помоћи (IPA III) из 2018. године

Мишљење Комисије о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у Европској унији из 2019. године

Нова методологија о проширењу – Унапређење приступног процеса – Вјеродостојна перспектива ЕУ за Западни Балкан из 2020. године

Економски и инвестициони план за Западни Балкан из 2020. године

У Економском и инвестиционом плану наводе се **подручја помоћи, приоритети, инвестиционе иницијативе** те у оквиру њих и први сет пројеката за БиХ како сlijеди:

Подручје помоћи	Приоритети	Водеће иницијативе	Први сет пројеката за БиХ
ОДРЖИВИ ТРАНСПОРТ	<ul style="list-style-type: none"> • продужење Трансевропске транспортне мреже (TEN-T) • убрзање изградње нове транспортне инфраструктуре и унапређење постојеће инфраструктуре • брзе и учинковите транспортне везе • креирање потпуно интегрисаног регионалног транспортног тржишта • убрзање спроведбе техничких стандарда и мјера за реформу повезивости 	ВОДЕЋА ИНИЦИЈАТИВА 1 – ПОВЕЗИВАЊЕ ИСТОКА И ЗАПАДА	
		ВОДЕЋА ИНИЦИЈАТИВА 2 – ПОВЕЗИВАЊЕ СЈЕВЕРА И ЈУГА	<ul style="list-style-type: none"> • планиран је завршетак 75% главног цестовног коридора сјевер-југ који повезује главне градове средње Европе преко Сарајева у Босни и Херцеговини до луке Плоче на јадранској обали, у складу са стандардима аутоцеста. Такођер се планира унапређење жељезничке везе дуж истог коридора • појачаће се повезаност главних градова Сарајева и Подгорице, повезујући се даље са постојећим и планираним мрежама у Босни и Херцеговини и пружајући директније везе између сусједа.
		ВОДЕЋА ИНИЦИЈАТИВА 3 – ПОВЕЗИВАЊЕ ОБАЛНИХ РЕГИЈА	
ЧИСТИ ЕНЕРГЕНТИ	<ul style="list-style-type: none"> • интегрисање енергетског тржишта • декарбонизација • транзиција на чисту енергију • повећана дигитализација система и паметне мреже • повећање енергетске ефикасности • енергетска сигурност • одређивање енергетских интерконекција као приоритет • prioritisation of energy interconnections 	ВОДЕЋА ИНИЦИЈАТИВА 4 – ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ	
		ВОДЕЋА ИНИЦИЈАТИВА 5 – ПРЕЛАЗАК С УГЉА	Довршетак интерконекције за гас Босна и Херцеговина – Хрватска, као надопуне наведеној диверсификацији и повећавајући потенцијал и диверсификацију постојећег дистрибуционог система гаса у земљи.
		ВОДЕЋА ИНИЦИЈАТИВА 6 – ТАЛАС РЕНОВИРАЊА	
ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМА	<ul style="list-style-type: none"> • декарбонизација • спречавање онечишћења зрака, воде и тла • кружна економија • пољопривреда и производња хран • заштита биоразноликости • отпад и управљање отпадом 	ВОДЕЋА ИНИЦИЈАТИВА 7 – УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ И ОТПАДНИМ ВОДАМА	

Пројекат спроводи конзорцијум који чине Народна скупштина Мађарске, Парламент Аустрије и Хрватски сабор.

REPUBLIK ÖSTERREICH
Parlament

ORSZÁGGYŰLÉS

HRVATSKI SABOR

Подручје помоћи	Приоритети	Водеће иницијативе	Први сет пројеката за БиХ
ДИГИТАЛНА БУДУЋНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> • спроведба Дигиталне агенде за Западни Балкан • пружање подршке развоју дигиталних вјештина, е-влади, е-набавкама и е-здравственим услугама • смањење цијена роминга унутар регије, као и према и из ЕУ • тражење начина на које Западни Балкан може уживати предности Јединственог дигиталног тржишта ЕУ • изградња капацитета за сајбер безбједност у регији 	ВОДЕЋА ИНИЦИЈАТИВА 8 – ДИГИТАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА	
ПРИВАТНИ СЕКТОР	<ul style="list-style-type: none"> • развој снажног приватног сектора • пружање подршке новим компанијама те малим и средњим предузећима у стратешким секторима које утврде државе, као што су туризам и дигитални сектор • одржавање зеленог раста и кружне економије • одржива трансформација пољопривредно-прехранбених система и рурални развој у регији 	ВОДЕЋА ИНИЦИЈАТИВА 9 – УЛАГАЊЕ У КОНКУРЕНТНОСТ ПРИВАТНОГ СЕКТОРА	
ЉУДСКИ КАПИТАЛ	<ul style="list-style-type: none"> • образовање и вјештине • запошљавање • реформа здравствених система • социјална заштита и инклузија • нагласак ће бити на младима, здравству, култури и спорту 	ВОДЕЋА ИНИЦИЈАТИВА 10 – ГАРАНТНИ ФОНД ЗА МЛАДЕ	
ЕКОНОМСКА ИНТЕГРАЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> • развој заједничког регионалног тржишта којим би се регија снажније интегрисала с јединственим тржиштем ЕУ 		